

ІНСТРУКЦІЯ

з безпечного виконання робіт із пестицидами та агрохімікатами працівниками сільськогосподарських підприємств

1. Загальні положення

1.1. Положення цієї інструкції регулюють питання охорони праці під час виконання робіт із пестицидами та агрохімікатами.

1.2. Ця інструкція є нормативним документом, що містить обов'язкові вимоги для дотримання працівниками підприємства вимог з охорони праці при виконанні робіт із транспортування, зберігання, застосування, утилізації та знешкодження пестицидів і агрохімікатів.

1.3. Інструкція розроблена відповідно до:

- Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9 (в редакції наказу Міністерства соціальної політики України від 30.03.2017 р. № 526);
- Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15;
- Закону України від 02.03.1995 № 86/95-ВР «Про пестициди і агрохімікати»;
- Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» (ДСП 8.8.1.2.001-98).

1.4. При виконанні робіт з пестицидами і агрохімікатами працівник керується вимогами нормативно-правових актів про охорону праці, санітарії, цієї інструкції та інших нормативно-правових актів.

За їх невиконання працівник несе відповідальність згідно з чинним законодавством.

1.5. До роботи з пестицидами та агрохімікатами допускаються особи, що пройшли медичний огляд, спеціальну підготовку та мають відповідні посвідчення, допуск та наряд на виконання робіт відповідно «Порядку

одержання посвідчення про право роботи з пестицидами», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 458 від 9 травня 2023 р.

До виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні жінки, жінки під час грудного вигодовування дитини, особи, які мають протипоказання за станом здоров'я.

1.6. Під час виконання роботи на працівника можуть впливати такі небезпечні і шкідливі виробничі фактори, як: отруєння пестицидами та агрохімікатами, теплові удари та опіки, ураження електрострумом та інші негативні фактори.

1.7. З метою дотримання правил охорони праці працівник повинен:

- керуватися вимогами правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, інструкцій з охорони праці, пожежної безпеки та електробезпеки;
 - бути уважним при виконанні завдання на своєму робочому місці;
 - виконувати тільки доручену роботу, не допускати сторонніх осіб на робоче місце, не передоручати свою роботу іншим особам;
 - використовувати інструменти і пристрої за призначенням;
- користуватися спецодягом та засобами індивідуального захисту;
- знати місця розташування пунктів для відпочинку та прийому їжі, місцезнаходження аптечки, первинних засобів пожежогасіння та вміти користуватися ними;
 - знати та вміти надавати першу медичну допомогу потерпілому в разі нещасного випадку;
 - дотримуватись правил особистої гігієни;
 - не приступати і не виконувати роботу у стані алкогольного, наркотичного або медикаментозного сп'яніння, у хворобливому або стомленому стані.

1.8. Працівник забезпечується засобами механізації, спеціальним одягом і спецвзуттям, засобами захисту рук, органів дихання, зору відповідно до вимог законодавства.

1.9. Перед вживанням їжі та питтям води в місці для відпочинку й вживання їжі слід вимити руки та обличчя водою з милом та прополоскати рот водою.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Перед початком роботи з працівником проводиться інструктаж на робочому місці щодо заходів забезпечення безпеки, запобігання забрудненню залишками пестицидів і агрохімікатів продукції, навколишнього природного середовища, а також щодо надання першої медичної допомоги у разі отруєння людей чи виникнення аварії.

2.2. Перед початком роботи працівник повинен:

- одягти спецодяг та спецвзуття, упевнившись, що вони не мають пошкоджень;
- перевірити справність засобів індивідуального захисту, що відповідають виду виконуваних робіт (рукавиці, рукавички гумові, захисні окуляри, респіратори чи протигази тощо) та одягти їх. Одяг, взуття та інші засоби індивідуального захисту повинні бути справними та відповідати зросту і розміру;
- з'ясувати у безпосереднього керівника питання про характер, обсяг і місце виконання робіт, особливості їх реалізації, технічне забезпечення і стан використовуваного механізованого обладнання та інше;
- перевірити наявність та справність засобів механізації для приготування робочих розчинів пестицидів і заправки обприскувачів та переконатися в герметичності трубопроводів і з'єднань, а також фільтруючих пристроїв в машинах, що будуть використовуватися для приготування відповідних сумішей;
- перевірити наявність і справність транспортерів подачі отрутохімікатів до протруювальної машини, наявність інвентарю для зважування (дозування) пестицидів, а також засобів для знешкодження пестицидів;
- перевірити справність первинних засобів пожежогасіння.

2.3. Вибір засобів індивідуального захисту і контроль за дотриманням правил їх використання забезпечують особи, відповідальні за проведення робіт з пестицидами і агрохімікатами.

2.4. Слід ознайомтесь із характеристиками пестицидів і агрохімікатів, що будуть вноситись, особливостями їх дії на організм людини.

2.5. Забороняється приступати до роботи для проведення ручних робіт по догляду за рослинами на ділянках де застосовувались пестициди, з порушенням встановлених гранично допустимих строків виходу людей на оброблені препаратами площі.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Працівники, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, повинні мати при собі під час виконання роботи допуск, медичну книжку і наряд на виконання такої роботи. Виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами особами, які не мають допуску, забороняється.

3.2. Асортимент, засоби, сфера застосування пестицидів, норми, кратність обробок повинні відповідати «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні», затвердженому Міністерством екології та природних ресурсів України 29.12.2000 р., в редакції від 31.12.2004 р.

3.3. Обробка рослин та інших об'єктів повинна здійснюватись суворо за показаннями з обов'язковим врахуванням економічного порогу шкодочинності (ЕПШ), ступеню розвитку шкідливих організмів, а також прогнозу погоди.

3.4. Всі роботи з пестицидами і протруєним насіннєвим матеріалом обов'язково реєструються в спеціальному журналі.

3.5. Робочі розчини готуються на спеціальних стаціонарних розчинних вузлах (пунктах) із використанням засобів механізації виробничих процесів та під контролем особи, відповідальної за проведення робіт з пестицидами і агрохімікатами.

3.6. На розчинних вузлах використовується апаратура для приготування робочих розчинів, резервуари з водою, баки з герметичними кришками і пристроями для наповнення резервуарів обприскувача. Майданчики розчинних вузлів повинні мати тверде покриття із забезпеченням стоку поверхневих вод в спеціальні бетоновані резервуари.

3.7. Кількість препаратів, які готуються на майданчику, не повинна перевищувати норму одноденного використання.

3.8. На розчинному вузлу також має бути ємність з водою та гашеним вапном.

3.9. Під час заповнення резервуарів обприскувачів слід знаходитись з навітряного боку. При попаданні пестицидів на взуття, одяг і відкриті частини тіла потрібно негайно видалити їх з допомогою ватного тампону та промити вражене місце мильною водою.

3.10. Всі роботи з пестицидами слід проводити в ранні ранкові (до 10) і вечірні (18-22) години при мінімальних висхідних повітряних потоках. Як виняток, допускається проведення обробок у денні години у похмурі і прохолодні дні з температурою навколишнього повітря нижче +10 град. С.

3.11. Необхідно завчасно, але не менше чим за дві доби до початку проведення кожної хімічної обробки, сповістити місцеве населення та власників суміжних сільськогосподарських угідь і об'єктів про місця, строки і методи застосування пестицидів і агрохімікатів.

3.12. Під час ручної хімічної обробки сільськогосподарських культур потрібно знаходитись з навітряного боку щоб унеможливити попадання пестицидів у зону дихання працюючого. Також слід витримувати встановлену відстань між працівниками та обробляти ділянку в одному напрямку.

3.13. Проведення в подальшому сільськогосподарських робіт на ділянках, де були застосовані пестициди і допуск на них людей дозволяється тільки після закінчення строків, що гарантують їх безпеку

3.14. Під час роботи з пестицидами і агрохімікатами забороняється:

- залишати без охорони пестициди і агрохімікати або приготовлені з них робочі розчини;
- відкривати люки і кришки бункерів та резервуарів, які знаходяться під тиском;
- допускати сторонніх осіб у місця приготування робочих розчинів і сумішей пестицидів;

- проводити ремонт і регулювання апаратури в механізмах при наявності в них пестицидів;
- носити у кишенях одягу пакети і флакони з пестицидами і агрохімікатами;
- проводити обприскування пестицидами рослин ранцевою апаратурою при швидкості вітру понад 3 м/с;
- готувати розчини пестицидів безпосередньо у полі без засобів механізації;
- захищати робоче місце остатками пестицидів та різноманітними відходами продукції;
- використовувати апаратуру та інші прилади хімічного захисту для інших господарських потреб.

3.15. Забруднені пестицидами поверхні та ґрунт після проведення вантажно-розвантажувальних робіт, транспортування, застосування препаратів в складських приміщеннях, торгівельній мережі, медичних та інших закладах, приготування робочих розчинів, заправка апаратури та протруювання насіння, а також апаратура (протруювачі, обприскувачі, сівалки, автотрантажувачі і транспортні засоби), тара з-під пестицидів і протруєного насіння, невикористані робочі розчини, непридатні препарати, промивні стічні води, що містять пестициди, і засоби індивідуального захисту підлягають знешкодженню.

Порядок вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них є обов'язковим для виконання підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності і громадянами, діяльність яких пов'язана з виробництвом, зберіганням, постачанням і використанням пестицидів та агрохімікатів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27 березня 1996 р. №354.

Утилізація, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них здійснюються або підприємствами, на яких вони виготовлені, або іншими спеціалізованими підприємствами, що мають ліцензію Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

Утилізацію тари від агрохімікатів необхідно виконувати відразу після закінчення робіт (для уникнення негативних екологічних наслідків для довкілля).

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після закінчення роботи невикористані пестициди і агрохімікати повинні бути повернені на склад або передані по акту для застосування в інші господарства.

4.2. Необхідно привести в порядок робоче місце та скласти інструменти, пристосування і матеріали у відведені для зберігання місця.

4.3. Повідомити керівництво про закінчення роботи та виявлені несправності обладнання і механізмів, позаштатні ситуації.

4.4. Зняти спецодяг і спецвзуття, при цьому засоби індивідуального захисту знімають у такому порядку: рукавички, не знімаючи з рук, миють у 5% розчині соди (500 г кальцинованої соди на відро води), промивають їх водою, після чого знімають захисні окуляри та респіратор, спецвзуття, халат, головний убір. Окуляри респіраторів протирають 5% розчином кальцинованої соди; знімають рукавички і миють руки з милом.

4.5. Спецодяг і спецвзуття та засоби індивідуального захисту розміщують у відведеному для зберігання місці.

4.6. У подальшому слід прийняти душ, переодягтися.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі порушення цілісності механізмів та обладнання, появі диму, полум'я, виявленні незвичного шуму, загорянні, вибуху ємностей та в інших аварійних ситуаціях слід негайно включити звукову сигналізацію та припинити роботу, вивести працівників із небезпечної зони, доповісти про аварію керівництву, за необхідності викликати підрозділ надзвичайної служби.

5.2. Проведення всіх видів робіт з пестицидами і агрохімікатами під час грози, зливи, урагану забороняється.

5.3. Якщо стався нещасний випадок, а також при раптовому захворюванні необхідно:

- усунути дію на організм небезпечних та шкідливих факторів, які загрожують здоров'ю і життю потерпілого;
- згідно з інструкцією надати потерпілому невідкладну медичну допомогу, а в разі потреби викликати швидку медичну допомогу.

5.5. В усіх випадках необхідно виконувати вказівки керівництва компанії по усуненню наслідків аварії.
